

Advies

VAPA 2020-2024

Brussel, 26 oktober 2020

Advies op eigen initiatief: VAPA 2020-2024

Decretale opdracht: SERV-decreet 7 mei 2004 art. 11 (overlegfunctie)

Goedkeuring raad: 26 oktober 2020

Contactpersoon: Kristel Bogaerts - kbogaerts@serv.be

De heer Wouter BEKE
Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding
Ellipsgebouw
Koning Albert II laan 35
1030 Schaarbeek, België

Contactpersoon
Kristel Bogaerts
kbogaerts@serv.be

ons kenmerk
SERV_20201026_VAPA_2020-2024_BR

Brussel
26 oktober 2020

VAPA 2020-2024

Mijnheer de minister

De SERV formuleert op eigen initiatief een advies over het Vlaams actieplan armoedebestrijding (VAPA) voor de huidige legislatuur. Het VAPA moet de planning van de belangrijkste beleidsmaatregelen beschrijven op het vlak van het voorkomen en bestrijden van armoede en dat op korte en lange termijn, alsook de modaliteiten van evaluatie van het gevoerde beleid (artikel 5 van het decreet van 21 maart 2003 betreffende de armoedebestrijding).

De SERV wordt niet helemaal warm van de invulling van het Vlaamse armoedebestrijdingsbeleid in dit VAPA. De SERV noteert een aantal potentieel positieve evoluties zoals administratieve aanpassingen en vereenvoudigingen, pro-actieve rechtentoekenning, initiatieven als 1G1P, enz. maar daarnaast vallen vooral een aantal gebreken van het plan op. Dat is jammer want de uitdagingen zijn, zoals in het VAPA zelf ook wordt aangehaald, zeer groot. Daarbovenop dreigt de gezondheids- en economische crisis door COVID-19 ook een lang aanslepende sociale crisis te worden met een verdieping en verbreding van de armoede.

De SERV roept de Vlaamse Regering daarom op om het Vlaamse armoedebestrijdingsbeleid verder te versterken door een integrale benadering van de armoedeproblematiek te omarmen, door inkomensversterkende maatregelen te nemen, door duidelijke en evalueerbare doelstellingen af te spreken, door instrumenten beter af te stemmen op de noden van de doelgroep en door de budgetten af te stemmen op de omvang van de noden.

De SERV bepleit in grote lijnen volgende aanpassingen:

- ▀ **Integrale benadering van armoede.** Ondanks het voorstellen van acties in verschillende beleidsdomeinen en het hanteren van strategische doelstellingen blijft dit VAPA grosso modo een opsomming van losse maatregelen. Daardoor dreigt men enkel symptomen te gaan bestrijden en de oorzaken onaangeroerd te laten. Bij een integrale benadering hoort naast een coherent plan met structurele maatregelen, reguliere samenwerking en afspraken over coördinatie op het terrein, ook een meer actuele visie op armoede die vertrekt vanuit het

SERV_20201026_VAPA_2020-2024_ADV.docx

Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

Wetstraat 34-36, 1040 Brussel • T +32 2 209 01 11 • F +32 2 217 70 08 • info@serv.be • www.serv.be

streven naar een menswaardig bestaan, een rechtenbenadering en een gedeelde verantwoordelijkheid van individu en samenleving.

- **Ga aan de slag met beschikbaar onderzoek en beleidsaanbevelingen.** Meten is weten en onderzoek blijft zeker nodig om een goed zicht te blijven houden op de problematiek. Maar, er is ook een moment waarop men knopen moet doorhakken. Bijkomend onderzoek dreigt de aanpak van dringende noden op de lange baan te schuiven. Er is al zeer veel onderzoek, mét beleidsaanbevelingen, over uiteenlopende armoedegerelateerde thema's beschikbaar: gebruik dat materiaal !
- **Iedereen op de radar krijgen.** Met de COVID19-crisis dienen er zich bijkomende uitdagingen aan voor het armoedebestrijdingsbeleid. Nog meer dan gebruikelijk zullen er inspanningen nodig zijn om iedereen die nood heeft aan hulp of dreigt de aansluiting met de samenleving te verliezen te identificeren, tijdig te bereiken, de weg naar rechten en diensten te wijzen, toe te leiden naar de gepaste diensten en/of (pro-actief) rechten toe te kennen. Dat is niet alleen nodig voor wie nu pas recent in aanraking komt met armoede bv. door faillissement, herstructurering of langdurig ziekteherstel, maar ook voor diegenen die de weg naar de hulpverlening of sociale rechten eerder nog niet vonden.
- **Meetbare doelstellingen stellen, relevant budgetteren en beleidsevaluatie faciliteren.** In het VAPA zijn nu geen concrete, operationele, evalueerbare doelstellingen opgenomen, in globo noch bij de onderscheiden maatregelen. Het zetten van doelstellingen moet de inspanningen en ambities van de Vlaamse Regering in de aanpak van armoede verduidelijken en laat ook toe het plan als geheel en/of de afzonderlijke maatregelen te evalueren op doeltreffendheid en doelmatigheid. Ook uit de budgettaire inspanningen vallen de ambities van de Vlaamse Regering op het vlak van armoedebestrijding niet af te lezen. Budgetten worden niet altijd vermeld of worden vervat in de ruimere reguliere werking. Er is op dit punt verduidelijking en aanpassing nodig.
- **Instrumenten en budgetten afstemmen op de noden van de doelgroep.** Als we de (leef)situatie van gezinnen in armoede willen verbeteren, moeten instrumenten gebruikt worden die aansluiten bij de noden van de doelgroep. Er rijzen problemen als het type instrument niet goed gekozen is (bv. renteloze leningen zijn geen oplossing voor mensen die al een hoge leenlast hebben, premies hebben geen nut voor wie een energetische investering niet kan voorfinancieren) of als de voorziene middelen onvoldoende zijn (bv. sociale woningen). Het louter inkomensgerelateerd maken of integreren van premies lost bv. het prefinancieringsprobleem niet op. Ook op het vlak van kinderopvang stelt zich het belang van afstemming op de noden van gezinnen. Niet enkel het economische aspect is belangrijk, maar ook de sociale en pedagogische functie verdienen voldoende aandacht bij programmering en normering. Dit is nodig om te vermijden dat informatie-, geografische, betaalbaarheids-, talige en culturele drempels de weg naar kinderopvang versperren. Betrokkenheid en echte inspraak van de doelgroep is telkens van cruciaal belang bij de noodzakelijke afstemming van drempels, noden en instrumenten.
- **Samenwerken moet in het DNA van de armoedeaanpak zitten.** Armoede is als 'wicked problem' enkel integraal aan te pakken en vraagt dat verschillende organisaties samenwerken. In die zin moet samenwerken en communiceren deel uitmaken van de reguliere werking van de verschillende betrokken organisaties, ook zonder de creatie van bijkomende externe structuren. De goede werking van die organisaties moet gegarandeerd worden met een duidelijke opdracht, waar samenwerking, overleg en communicatie expliciet deel van uitmaken. De financiering van de organisatie moet dan overeenstemmen met alle aspecten de geformuleerde opdracht.

- **Inkomensversterking nodig.** Gezinnen in armoede hebben bovenal ook nood aan maatregelen die het inkomen versterken en/of kosten beheersende maatregelen waardoor hun beschikbaar gezinsinkomen vergroot. We vinden in het VAPA maatregelen terug rond bijvoorbeeld schoolkosten en sociale openbare dienstverplichtingen. Op de domeinen van wonen en energie is er ook nog grote vooruitgang te boeken. De SERV hoopt ook dat de evaluatie van het groeipakket ingrepen oplevert die het inkomen van de gezinnen met kinderen in armoede versterkt, in lijn met eerder advies van de SERV voor het instellen van een meer verfijnde gezins- en inkomensselectiviteit voor een doeltreffende en doelmatige toekenning van de selectieve toeslagen. Dat laat ook toe om andere perverse effecten zoals het risico op inkomensvallen te vermijden.
- **Digitale kloof aanpakken.** De versnelde digitalisering door COVID-19 stelde recent de pijnpunten van digitale uitsluiting op scherp. De voorgestelde aanpak in het VAPA zit voor de SERV nu nog te veel in het projectmatige niveau, zonder al te veel samenhang. Aangezien de digitalisering in heel de samenleving verweven is en er ook een duidelijk mattheuseffect speelt, is het belangrijk om de aanpak van de digitale kloof overheidsbreed aan te pakken met een geïntegreerd plan, met aandacht voor alle lagen en groepen in de bevolking en een duidelijke koppeling met de doelstellingen in het kader van armoedebestrijding.

In een aantal recente SERV-adviezen gaat de Raad uitgebreider in op verschillende aspecten van de armoedeproblematiek. We verwijzen naar deze adviezen voor meer detail. Het gaat onder andere over de adviezen [Burgerschap en armoede](#), [Duurzaamheid en armoede](#), [Een sociale en solide maatschappelijke herstart](#), [E-inclusie](#), [Toelagen gezinsbeleid](#) en de [Beleidsnota energie en klimaat](#).

De SERV is zoals steeds bereid zijn standpunten verder toe te lichten.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Danny Van Assche
voorzitter

Kopie: Vesoc-ministers, Karine Moykens, Katrien Van Kets, Bert D'Hondt